

Konferencija »Doprinos Immanuela Kanta povijesnom razvitu i identitetu (bio)medicinskih znanosti«

KANTOVA AKTUALNOST DANAS JE VEĆA NEGOLI IKAD I U SFERI PRAKTIČNE MEDICINE

U2024. godini obilježavaju se okrugle obljetnice rođenja i smrti jednog od najvećih misililaca, Immanuela Kanta (1724. - 1804.). To je bio motiv da 26. Riječki dani bioetike, najstarija kontinuirana bioetička manifestacija u Hrvatskoj, organizira konferenciju u čast tom svjetskom velikaru. Održana je pod naslovom »The contribution of Immanuel Kant in the historical development and the identity of (bio)medical sciences« (»Doprinos Immanuela Kanta povijesnom razvitu i identitetu (bio)medicinskih znanosti«), a organizirala ju je Katedra za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, koja ujedno djeluje i kao UNESCO-ova katedra za društvene i humanističke znanosti u medicini Sveučilišta u Rijeci, zatim Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci, Dokumentacijsko-istraživački centar za europsku bioetiku »Fritz Jahr« Sveučilišta u Rijeci, Znanstveni centar izvrrosti za integrativnu bioetiku, Hrvatsko bioetičko društvo te Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci. Fokus je bio na novim uvidimima važnosti Kantove filozofije i kantske misli za medicinsku etiku i bioetiku, napose za medicinu.

Kantov interes za medicinu

– Da je Kant filozof čistoga uma i kategoričkog imperativa, ispravne i zdrave upotrebe razuma i uma, ne začuduje. Ali manje je poznato da je Kant imao interesa za pitanje medicine. Kant se, doduše, vrlo rano zainteresirao za medicinu. Davne 1740. godine, pri ulasku na Albertinu, Sveučilište u Königsbergu, Kant je spomenuo kako »želi postati doktor medicine«. Iako nikada nije postao liječnik, zadražao je doživotni interes za stvari koje se tiču medicine, interes koji je proizašao iz njegove brige za vlastito zdravlje. U prilog tome svjedoči i Kantov kolega i oponent J. D. Metzger koji kaže kako je Kant pronašao više uksusa za medicinu nego za bilo koju drugu znanost. Podvrgnut štetnji i strogoj dijetetici Kant je smatrao kako je njegov produženi život (doživio je 80 godina) medicinsko umjetničko

djelo. Svoje slabo mehaničko i fizičko tijelo održavao je zdravim životnim rasporedom.

Upravo u velikim krizama vrijednosti polazna točka zasigurno može biti Kant i njegova filozofija. Stvari koje se dogadaju u društvu odražavaju se i na medicinsku etiku. Samim naslovom ove međunarodne konferencije, održane na engleskom jeziku 13. lipnja 2024. u Vijećnici riječkog Medicinskog fakulteta, htjelo se poslati osnovnu poruku ovog skupa. Naime, njome su organizatori nastojali obuhvatiti ne samo povijesnu relevantnost Kantove misli za biomedicinske znanosti već i ukazati na nemjerljivu važnost u razvoju jedinstvenog medicinskog identiteta čvrsto uteviljenog na deontološkom svjetozornazu koji je svoju konačnu razradu dobio u Kantovoj filozofiji, objasnio je doc. dr. sc. Franjo Mijatović, član

S otvorenja konferencije u čast Kantu

Organizacionog odbora konferencije i jedan od predavača.

Trinaest izlagača

Konferencija je i odabirom predača istaknula sve najvažnije u Kantovoj ostavštini. Okupila je 13 izlagača, sveučilišnih profesora i to redom: Samuel Kerstein iz SAD-a, Urban Wiesing, Annette Sell i Marcus Knaup iz Njemačke te Stavroula Tsimoreka iz Grčke. Od domaćih filozofa bili su Hrvoje Jurčić i Luka Perušić, obajci sa zagrebačkog Filozofskog fakulteta. S Pravnom fakultetom u Osijeku prisutan je bio Tomislav Nedić, a splitskog Filozofskog fakulteta Josip Guča. Predrag Šustar s riječkog Filozofskog fakulteta. S Medicinskog fakulteta u Rijeci svoj doprinos dali Gordana Pelčić, Igor Eterović i Franjo Mijatović.

– Nekoliko je značajki koje su pozvalo izlagače u njihovim temama. Na prvom mjestu to je pitanje autonomije i utjecaja Kantove filozofije na medicinsku edukaciju u 21. stoljeću. Drugo, odnos prema ljudskom tijelu kao vlasništvu te odnos umu i tijela u kontekstu zdravlja. Treće, Kantova zapažanja o bolestima glave

kao što su hipohondrija, halucinacija, snovi, depresija, tjeskoba, tako tematizirani u okvirima empirijske psihologije i fiziološke antropologije 18. stoljeća, važan su doprinos kasnijim psihijatrijskim uvidima. Unutar bioetičkih rasprava, bez obzira govorilo se o etici životinja, klimatskim promjenama, odgovornosti prema budućim naraštajima, medicinu kao znanosti, Immanuel Kant je, pokazalo se, nezaobilazna polazišna točka, poručili su organizatorji skupa izdvojivši da je počasno mjesto na konferenciji pripalo Samuelu Kersteinu, profesoru filozofije na Sveučilištu Maryland.

On je postavio vrlo zanimljivo pitanje o vrijednosti i dostojanstvu osoba s obzirom na raspodjelu oskudnih resursa kojima se spašavaju životi (npr. lijekovi, cjevipa ili kreveti za intenzivnu njegu). Prema njegovim riječima, Kantovo razumijevanje dostojanstva implicira privilegiranje mladih u odnosu na starije u raspodjeli oskudnih resursa. Implikacije neortodoksnog kantovskog shvaćanja u suprotnosti su sa suvremenim shemama raspodjele koje su razvili zdravstveni radnici,